

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA ISLOM MOLİYASINING O'RNI

*Abdujabborov Nuralxaq G'olibjon o'g'li
Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti
magistranti E-mail:
nurulhaqabdujabborov@gmail.com*

*Tashpulatova Laylo Maratovna Iqtisod
fanlari nomzodi, dotsent Jahon iqtisodiyoti
va diplomatiya universiteti*

Annotatsiya: Ushbu maqolada mamlakatimiz iqtisodiyotini modernizatsiyalashda islom moliyasining o'рни va ahamiyati haqida so'z boradi. Islom moliyasining joriy etilishida kuzatilayotgan muammolar va ularning yechimlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: modernizatsiya, islom moliyasi, Islom taraqqiyot banki, foiz stavkasi, investitsiya, mikromoliyalashtirish, moliyaviy savodxonlik.

Bugungi kunda Islom moliyasining O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiya qilishdagi roli katta bolishi mumkin. Islom moliya sektori mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishga yordam beradigan muqobil vositalar va moliyalashtirish yondashuvlarini taklif etadi.

O'zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'z murojaatida "Islom moliyaviy xizmatlarini joriy etishda huquqiy bazani yaratish vaqti keldi. Bunga Islom taraqqiyot banki va boshqa xalqaro moliya tashkilotlari ekspertlari jalb qilinadi" deb ta'kidlab o'tgan [1].

Islom moliyasining asosiy tamoyillaridan biri bu foiz stavkalarini taqiqlash printsiipi (Reba). Buning o'rniga, Islom moliya institutlari qarz oluvchi va qarz beruvchi o'rtasidagi hamkorlik va tavakkalchilikka asoslangan mexanizmlarni taklif qiladi. Bu mamlakatda tadbirkorlik va investitsiyalarni rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Islom moliyasi shuningdek, spirtli ichimliklar, cho'chqa go'shti yoki qimor o'yinlari kabi Islom tomonidan taqiqlangan faoliyat bilan

shug'ullanadigan kompaniyalarga investitsiyalarni istisno qiladigan axloqiy investitsiya tamoyilini qo'llab-quvvatlaydi. Bu O'zbekistonda ijtimoiy mas'uliyatli biznesni rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Bundan tashqari, Islom moliya sektori an'anaviy bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyati cheklangan kichik va o'rta korxonalar uchun moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini taqdim etishi mumkin. Bu mamlakatda tadbirkorlikni rivojlantirish va yangi ish o'rinlarini yaratishga yordam beradi.

Islom moliyasi O'zbekistonga xorijiy investitsiyalarni ham jalb qilishi mumkin. Saudiya Arabistoni, BAA va Malayziya kabi musulmon aholisi bo'lgan ko'plab mamlakatlar rivojlangan Islom moliya sektorlariga ega. Ushbu mamlakatlardan investitsiyalarni jalb qilish O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishga va uning xalqaro bozordagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qilishi mumkin.

Bundan tashqari, Islom moliyasi O'zbekistonda mikromoliyalashtirishni rivojlantirishga ko'maklashishi mumkin. Mikromoliyalashtirish kichik biznes va kam daromadli aholiga qashshoqlik va tengsizlikka qarshi kurashishga yordam beradigan moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini beradi.

Biroq, O'zbekistonda Islom moliyasini muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun tegishli huquqiy va tartibga solish bazasini yaratish, shuningdek, aholining moliyaviy savodxonligini oshirish zarur. Shuningdek, targ'ibot kampaniyalarini o'tkazish va jamiyatni Islom moliyasining afzalliklari to'g'risida xabardor qilish muhimdir.

Thomson Reuters tomonidan chop etilgan "Islamic finance development report 2022" hisobotiga ko'ra, 136 ta dunyo mamlakatlari Islom moliyasini to'liq yoki qisman amalga oshirdilar, musulmon aholisi katta mamlakatlardan tashqari, Buyuk Britaniya kabi mamlakatlarda (aholining 4,4% musulmonlar), AQSh (0,9%), Singapur (15,6%), Shveytsariya (5,2%), Kanada (3,2%), Avstraliya (3,2%), Frantsiya (4%), Germaniya (3,5%) va Rossiya (15%) kabi mamlakatlarda ham Islomiy moliyaviy vositalar ishlatiladi

. Islom moliyaviy aktivlarini mamlakatlar bo'yicha taqsimlashga ko'ra, 2021 yilda Eronda 1,2 trillion AQSh dollarini tashkil etdi. Bu jami aktivlarning 31,2 foizini tashkil qiladi. Saudiya Arabistonida bu raqamlar 896 milliard AQSh dollarini (22,6 %) tashkil etadi, shunga ko'ra, Malayziyada 650 milliard AQSh dollari (16,4 %) va 252 milliard AQSh dollari (6,4%) BAA [2].

Mamlakatda ichki talabni hisobga olgan holda Islomiy moliyaviy vositalarni joriy etish, qo'shimcha investitsiyalarni jalb qilish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga xizmat qiladi. Islomiy moliyaviy vositalar butun dunyoda tan olingan va dunyoning turli mamlakatlari ulardan samarali foydalanmoqda. Ishonchimiz komilki, mamlakatimizda ham ushbu vositalar investitsion salohiyatni oshirishga katta imkoniyat keltiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 27 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi <https://kun.uz/ru/68958621>
2. IFDI (2022) Islamic Finance Development Report 2022: Embracing change.The Islamic Corporation for the Development of the Private Sector and Refinitiv. p 30
3. Usmani Muhammad Taqi - 1998: Title: "An Introduction to Islamic Finance"
4. J.M. Imamnazarov: Islom moliya tizimi imkoniyatlaridan O'zbekiston iqtisodiyotida foydalanishning nazariy asoslarini takomillashtirish. Автореферат гуссерТақуи На соуКаНие ученой степени PhD -Т.: ТГЭУ, 2023
5. R.I.Bekken. "Islom iqtisodiy modeli va zamon", "O'zbekiston" Toshkent 2019y.
6. Nargiza, Kadirova, and Gafurova Sevara. "The perspectives of

consular offices' activities of Uzbekistan on the development of trade and economic relations with foreign countries in modern conditions." *European science* 1 (11) (2016): 55-57.

7. МИРХАМИДОВА, Маҳиннора. "ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФОРС КЎРФАЗИ МИНТАҚАСИДАГИ АРАБ ДАВЛАТЛАРИ БИЛАН ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ." *ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ* 2.3 (2021): 108-114.

8. Sadriddinova, Israilova Zarina. "The concept, principles and international standards of electoral law and processes." *Thematics Journal of Law* 6.2 (2022).